

Arrocinna za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 50 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

CONCESSIONARIO ESCLUSIVO per la pubblicità di provenienza italiana ed estera — ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO. Via G. Lazzaroni 10.

IZKLUČNO ZASTOPSTVO ZA OGLASE v Kr. Italije (razen za Ljubljansko pokrajino) in inozemstvo ima ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

izhaja vsak torek in petek

Liubliana, torek 9. februarja 1943-XXI

Cena posamezni številki 19 0.80

Gospodarsko delo Italije v Dalmaciji

Posebni dopisnik opisuje v »Peter Lloyd« delo Italije v Dalmaciji. Uvodoma se spominja nedanjskih rimskih in italijanskih vplivov na vzhodnem Jadranskem obrežju, nakar poroča o gospodarskem delu, ki ga je izvršila v Dalmaciji Italija. Med drugim pravi:

V pokrajinah Aurana, Bocca di Leone in Nona so bile velike ploščke pridobljene za kmetijstvo. Izdelani so bili novi kanali za osuševanje zemlje in nove kmetije. Od jugoslovanske vlade začeta agrarna reforma se v pospešenem tempu izvaja v smislu nove formule, da mora biti vsak lastnik zemlje tudi italijanski državljan. Veliko propagando se skuša doseči povečanje proizvodnje krompirja in žita. Ustanavljajo se kmetijske strokovne šole. Semena in gnojila so se brezplačno razdelila med kmetovalce. Tudi živilnoredja se je pospeševala in mnogo se je storilo za boljšo in večjo gojitve oljk. Za olajšanje prevoza iz Italije prihajajočih uvoznih predmetov, ki služijo za prehrano prebivalstva, se je ustanovila nova paroplovna družba Società di Navigazione Dalmazia.

Omembe vreden je tudi napredek na industrijskem polju. Proizvodnja najvažnejših industrijskih podjetij kakor cementnih tovarn in ladjedelnic v Spalatu, aluminijevih tvornic v Losovazzo, železnih topilnic v Sebenico, ki so vse pod kontrolo italijanskih komisarjev, so v neprestanem dviganju. Zlasti sta se pospeševali ladjedelništvo v Curzoli in Trau-u, ki izdelujeta ribiške ladjice. Kar se tiče vojne industrije, se skuša zlasti pospeševati industrijo glicerina in usnja. Tudi nekatera metalurgična podjetja so se ustanovila.

Da bi se preprečile motnje v dalmatinskem gospodarskem življenju, se je skušalo oživiti gospodarske odnose s Hrvaško in drugim zaledjem. V ta namen so se dovolile razne carinske olajšave.

Za varstvo delavskih interesov se je ustanovil delovni urad, ki ima isto nalogo kot federacije v Italiji. V Italiji veljavni socialni predpisi veljajo sedaj tudi v Dalmaciji.

Velika javna dela so se izvršila oziroma se izvršujejo. Zgradile so se nove ceste, šole, ljudska stanovanja in bolnišnice.

Ob koncu svojega dopisa piše dopisnik o kulturnih vprašanjih Dalmacije.

Zunanja trgovina Švedske z jugovzhodnimi državami

Trgovinski promet med Madžarsko in Švedsko se je v preteklem letu povečal ter se je približno podvojil. Švedska je dobavljala Madžarski celulozo, papir, kroglične ležaje in stroje, Madžarska pa Švedski živila, elektrotehnični material, boksit, antimon, les listovcev in tekstilno blago.

Med Slovaško in Švedsko sklenjena trgovinska pogodba je 31. decembra 1942 potekla ter je bila za tri mesece podaljšana.

Trgovinski promet z Bolgarsko sloni na enoletni kompenzacijski trgovinski pogodbi, po kateri dobavlja Bolgarska Švedski tobak, krmila in druge agrarne proizvode, od Švedske pa dobiva celulozo, železo, jeklo in stroje v skupni

Rastoči nasadi olinatih rastlin v Italiji

Pod tem naslovom piše dr. Ahlfeld v »Südost-Echo«:

Italija, ki je zavzemala s svojim povprečnim proizvodom v letih 1935—1938 v višini 2.280.000 stotov olivnega olja drugo mesto na svetu, je ob začetku sedanje vojne primeroma malo gojila druge olinatne rastline. V l. 1938 je bil položaj po podatkih Mednarodnega kmetijskega urada v Rimu naslednji:

	posejana površina	1938	1939	1940
	v tisoč ha			
konoplja	88.4	90.8	91.7	
bombaž	37.1	39.5	64.4	
lan	10.8	—	—	
ogrščica	0.9	0.9	—	
repica	0.6	0.7	—	
zemeljski orehi	0.80	0.85	1.3	
sezam	0.4	0.45	0.47	

proizvodnja

	1938	1939	1940
	v tisoč stotov		
konoplja	28.0	45.3	50.0
bombaž	146.0	135.5	184.7
lan	65.0	—	—
ogrščica	5.0	11.0	—
repica	6.0	8.0	—
zemeljski orehi	17.0	18.3	27.5
sezam	3.0	4.3	3.1

Sončnice in soja rastlina so se gojile v l. 1938 na zelo majhni površini, in sicer sončnice na površini 17, soja pa na 11 hektarjih, za poznejša leta, ko se je njih gojitev znatno povečala, pa ni podatkov.

Skupno je bilo posejano z olinatimi rastlinami — brez ricinusa, za katerega ni podatkov — 139.000 hektarjev. Bombaž se je začel gojiti l. 1935, ko je bilo zasajenih z bombažem 4000 ha. Nato pa so se ti nasadi rapidno povečevali in dosegli l. 1940 64.000 ha, pridelek pa je narasel na 184.000 stotov, da je zavzel bombaž prvo mesto med olinatimi rastlinami Italije.

Vprašanje povečanja gojitve olinatih rastlin je bilo v Italiji že prej na dnevnem redu, akutno pa je postalo šele pred sedanjo vojno. Ustanovitev združenja italijanskih gojiteljev olinatih rastlin, gojitveni poskusi z različnimi vrstami in v različnih krajih države ter sistematična propaganda med kmetovalci, da se pouče o doseženih poskusnih uspehih, vse to je dobro pripravilo tla za bolj intenzivno delo v korist teh rastlin. Po izbruhu vojne je postalo to delo naravnost nujnost. L. 1942 je minister za kmetijstvo in gozdove ustanovil poseben odbor z nalogo, da pospešuje gojitev olinatih rastlin, da zbira izkušnje in da z njimi seznanijo zainteresente.

Če izvzamemo nekatere kulture, ki so se že prej gojile, nato pa opustile kakor ogrščica in repica,

vrednosti 20 milijonov švedskih kron.

Trgovina s Turčijo ni pogodbeno urejena ter se razvija na podlagi kompenzacij v svobodni valuti. Turčija oskrbuje Švedsko predvsem s tobakom in južnim sadjem (zlasti rozinami), iz Švedske pa dobiva stroje in oplemenitenje lesne izdelke. Gospodarski odnosi s Turčijo so se letos povečali, trgovina Švedske z drugimi balkanskimi državami pa je bila malopomembna.

se sedaj osredotočujejo vsa prizadevanja za večjo gojitev sončnic in soje rastline, čeprav niso bili objavljeni o gojitvi teh rastlin nikaki podatki. Omeniti je še, da se je tudi gojitev ricinusa v mnogih krajih Italije zelo razširila.

Po zakonu z dne 24. avgusta 1941 določa minister za kmetijstvo in gozdove po zaslišanju pristojnih mest obseg gojitve olinatih rastlin za vsako pokrajino. Po želvi l. 1941 se morajo vsa olinata semena, ki so se požela na podlagi gojitvenega načrta ministra za kmetijstvo in gozdove, prijaviti pri pokrajinskih uradih Nacionalne zveze gojiteljev olinatih rastlin ali pri drugih pooblaščenih organizacijah, nato pa oddati pri osrednjih skladiščih. Za kmetijsko leto 1942-43 predvideva načrt ministra za kmetijstvo in gozdove še večji obseg gojitve, čeprav je bil ta že v prejšnjem letu močno povečan.

Poleg olinatih rastlin ima Italija še druge rezerve za olje, ki so se dosedaj izkoriščale le malo ali skoraj nič. Njih izkoriščanje je sedaj z vladnimi ukrepi urejeno. Tako bi se moglo po sodbi strokovnjakov iz koščic grozdja pridobiti 200.000 stotov olja. L. 1941 je pridelala Italija 1,8 milijona stotov grozdnih koščic, od katerih se je porabilo za pridobivanje olja 1 milijon stotov. Nadaljnjih 100.000 stotov olja bi se moglo dobiti iz tobačnih semen, koruznih kali itd.

Za leto 1941 so bile določene za oddajo olinatih rastlin na državna skladišča naslednje cene: za pripravljene ricinus l. kakovosti 580 lir za stot, za nepripravljeni 383 lir, lanovo seme 380, repico in ogrščico 380 in za grozdne koščice 110 lir. Cena repici je torej dvakrat tako visoka ko cena pšenice.

Da bi se gojitev repice, ogrščice in sončnic čim bolj povečala, je izdal kmetijski minister l. 1942 naredbo, po kateri sme vsak proizvajalec prej naštetih rastlin pri njih oddaji v državna skladišča obdržati poleg njemu normalno pripadajočega obroka in brez oziroma na nakazila gojiteljem oljk, še po 2 kg jedilnega olja za vsakega rodbinskega člana od vsakega stota oddanega semena, največ pa 3 kg na glavo rodbine.

Da se poveča gojitev oljk, se plačuje že od l. 1933 premija največ 4 lir za oljčno drevo, poleg tega pa dobi gojitelj še povrnjenih 30% njegovih stroškov za gojitev in cepitev divjih dreves. Nadalje se intenzivno goji pomladitev dreves s pošiljanjem strokovnjakov v Nacionalno zvezo gojiteljev olinatih rastlin. V l. 1938 in 1939 so strokovnjaki pregledali 1.150.000 oljčnih dreves.

Italijanska vlada je torej storila v vseh panogah gojitve olinatih rastlin velika dela in nobenega dvoma ni, da bodo ta prizadevanja tudi imela zaželene uspehe.

Avtarkija in mednarodni trg

Avtarkija se je porodila kot obrambno sredstvo šibkejšega gospodarstva pred zatiranjem in zasluževanjem močnejših gospodarskih skupin. Avtarkija je predvsem program, ki stremi po čim najbolj možni gospodarski neodvisnosti kot varstvu politične samostojnosti, piše Vittorio Battaglia v rimskem tedniku »Autarchia e Commercio« ter nadaljuje:

Nasprotniki avtarkije so izjavili, da vodi avtarkija do postopne odprave mednarodne trgovine. Ni težko dokazati neutemeljenost te obtožbe, čeprav se avtarkija ni porodila v službi mednarodne trgovine, kajti ona je obrambno orodje politične neodvisnosti in čisto življenjski razlog za narode. Ne gre za izbiro med avtarkijo in mednarodno trgovino, ki se medsebojno dopolnjujeta. Industrializacija, zboljšanje življenjskega načina, povečanje konsuma, vedno večja potreba surovin in nasprotno vedno večje možnosti izvoza, vse to dobiva nove moči iz avtarkičnih programov. Avtarkija torej na neki način pospešuje mednarodno izmenjavo blaga.

Svetovno gospodarstvo v splošnem ni odvisno od sistema proste izmenjave, temelječe na mednarodni razdelitvi dela, temveč od procesa gospodarske ekspanzije posameznih narodov. Ta gospodarska ekspanzivnost je na mogoča samo izven načel mednarodne razdelitve dela po anglosaškem vzorcu in le na temelju avtonomne gospodarske politike.

Statistike vseh držav, ki so bile

že pred vojno orientirane v avtarkični smeri, so doslej dokazale, da je zanje zunanja trgovina sredstvo, ki se ga poslužujejo za okrepitev lastne gospodarske moči. Tako je n. pr. zunanja trgovina Italije in Nemčije, ki sta glavna eksponenta avtarkije, že davno dosegla povprečni obseg prvih let po krizi l. 1929. Sedanja vojna ima glavni vpliv na gospodarstvo, ki je prav tako mobilizirano v masi kakor vojaštvo. Avtarkija ni več program maloštevilnih, ampak ima v svojem načrtu skoraj vso svetovno gospodarsko politiko.

Mednarodna trgovina se razvija v okrožju treh velikih prostorov: Evrope, Vzhodne Azije ter v nestalnem in težavnem prostoru, ki je bolj vojno območje nego prostor, kjer postaja trgovski promet anglosaških držav zmerom manjši. V Evropi je čut skupnosti in sodelovanja evropskih narodov skoraj docela združil gospodarstvo Osi in drugih držav. Mednarodna trgovina tvori enoten blok produktivnih sil, katerih rezultat je gospodarska moč vsega kontinenta. Evropska avtarkija živi s pomočjo izmenjave v službi italijanske in nemške avtarkije ter daje nadvse aktualen pomen staremu velikemu gospodarskemu svetu, ki se imenuje Evropa.

Aktivnost evropske industrijske proizvodnje za vojne potrebe je organizirana. Za to proizvodnjo jamčijo gospodarski temelji in tehnično orodje vojne industrije, ki jo je organizirala Osi po vsej evropski celini. Tudi na področju

prehrane stremita avtarkija in zunanja trgovina po popolni organizaciji na osnovi absolutne solidarnosti, da se zagotovi vsem približno enak način življenja, ki naj bi obstojal v zadostni prehrani in blaginji.

Tako so izmenjave v službi avtarkije velikega evropskega gospodarskega prostora, da izravna prehrabene vrzeli v industrijskih državah in industrijske vrzeli v pretežno poljedelskih državah. Če se ne more ravnovesje trgovinske bilance iz katerega koli razloga doseči, bo moral pomagati zasebni kredit, ali bančni ali pa državni. To je neposreden smoter evropskih izmenjav med vojno konjunkturo. Izmenjave so torej eno izmed glavnih sredstev za dosego kontinentalne avtarkije, to se pravi gospodarske neodvisnosti v življenju in delu za neprestan in ogromen dotok orožja, municije in živila za naše armade na najbolj oddaljenih frontah v zavesti gotove zmage.

Opozoritev glede dodeljevanja bencina in petroleja

Pokrajinski svet korporacij razglasa: Pokrajinski svet korporacij opozarja interese, ki potrebujejo bencin in petrolej v svojem obratovanju kot pomožno sredstvo, da se bodo boni za bencin in petrolej za redno mesečno porabo izdajali vsak mesec posebej na prošnje, ki se naj vložijo pri Pokrajinskem svetu korporacij najkasneje dva dni pred koncem meseca. Upoštevajo se tudi kumulativne prošnje. Radi lažje manipulacije in da se ustreže številnim interesom iz vrste obrtništva, se bodo izdajali interesentom iz Ljubljane in bližnje okolice boni za poedine obrtniške stroke ob določenih dneh vsakega meseca in sicer: za mizarje, knjigoveze, slikarje in urarje od 1. do 3., za mehanike, ključavničarje, kleparje, instalaterje, elektrotehnike in steklarje od 3. do 5., za krojače, modistinje, krznarje in ostale stroke od 5. do 7. v uradu Pokrajinskega sveta. Istotam dobe bone tudi ostali interesenti (industrija, ustanove in sl.) med 1. in 10. dnevom v mesecu. Nakup se mora izvršiti v času, ki je označen na bonu. Po tem terminu bon izgubi veljavo in se ne more več realizirati.

Interesenti, ki so v januarju vložili prošnje za dodelitev bencina ali petroleja, pa bonov še niso dvignili, naj to store najkasneje do 10. februarja.

O francoski državni zadolžitvi

piše zadnji »Reich« ter pravi: Francoska državna zadolžitev se je v letu 1942 povečala za 169.7 milijarde frankov in znaša sedaj 1044 milijard. Istočasno se je povečal obtok bankovcev za 102 milijardi. Od skupnih francoskih državnih izdatkov v višini približno 300 milijard frankov se krije približno 100 milijard z davki, 125 milijard z izdajo zakladnih listov in 75 milijard s tiskanjem bankovcev. Razmerje med obtokom bankovcev ter državnimi najemi posojil je nezdravo, kajti v Nemčiji se je državni dolg povečal za 55 milijard mark, obtok bankovcev pa le za 5 milijard mark. V Franciji je delež kritja izdatkov z davki premajhen. Tvorba novih kapitalov se kopiči in zato dobi kreditni aparat premalo gotovine.

Iz italijanskega gospodarstva

Italijansko-nizozemska trgovinska pogodba je bila pred kratkim podpisana. Nova pogodba določa italijanske kontingente. Italija bo izvažala v Nizozemsko južno sadje, tekstilne izdelke, farmacevtske izdelke, cigaretni papir in stroje. Nizozemska pa bo dobavljala Italiji radijske aparate, cvetlične gomolje, kovinske predmete, semenski krompir in nekatere kemi-kalije.

Vse zaloge žganja, tropinovec, likerjev, likerskih izvlečkov, in sicer tako pri proizvajalcih kot pri trgovcih so z odlokom korporacijskega ministra blokirane. Prepovedano je te izdelke prodajati in dajati jih v gostinskih obratih gostom. Dovoljenja za nadaljnje izdelovanje teh pijač bo izdajalo samo korporacijsko ministrstvo. Ta prepoved se je izdala, da bi se čim več alkohola prihranilo za vojne namene, ker se alkohol v znatni meri uporablja pri izdelavi sintetičnega kavčuka ter pogonskih goriv. S prepovedjo pa naj se tudi prepreči dviganje cen, ki je nastalo zaradi nedovoljenega kopičenja zalog. Dovoljene pa so tudi nekatere izjeme od splošne prepovedi, tako proizvodnja izdelkov, ki so potrebni za zorenje vin ter za zdravilne namene. Prehodne določbe dovoljujejo proizvajalcem nadaljevati začeto proizvodnjo žganja in tropinovec, vendar pa morajo dati vso količino na razpolago nacionalnemu konzorciju destilacijskih tvrdk. — Za Ljubljansko pokrajino ta prepoved še ne velja.

Premogovna družba Azienda Ligniti Italiana v Rimu se bo, kakor poroča Agenzia Economica Finanziaria, udeleževala pri izsledovanju in izkoriščanju ležišč rjavega premoga v Ljubljanski pokrajini.

Delniška družba Acciaierie di Bolzano bo zvišala svojo glavnicu od 30 milijonov lir na 40 milijonov lir. V ta namen bo izdala za 10 milijonov lir industrijskih obligacij.

Delniška družba Rhodiaca Italiana v Milanu, ki proizvaja umetno svilo, je sklenila, da zviša svojo delniško glavnicu od 55 na 125 milijonov lir kot protivrednost za prevzem tvornice za sintetično svilo »Nylon«, ki se ceni na 15 milijonov lir ter tvornice izdelkov iz jute, ki se ceni na 65 milijonov lir.

Za predsednika Triestinske gozdne družbe, ki ima 20 milijonov lir delniške glavnice, je bil izvoljen dr. Malvazzi. Družba je sklenila, da prevzame delniško družbo za gozdove v Romagnu, ki ima 2 milijona lir delniške glavnice.

Cena soli na Hrvaškem

Hrvatski minister državne zakladnice je na predlog ravnatelja državnega monopola zvišal prodajno ceno soli za človeško hrano in za krmo, kakor tudi za ribiše. Prvovrstna sol stane sedaj 24 Kn kg (doslej 16 Kn), za vse druge vrste soli za človeško hrano se je zvišala cena od 10 na 15 Kn kg, vse vrste soli za živalsko krmo pa od 7.50 na 9 Kn kg. Morska sol za ribiše se je podražila za 2.50 Kn na kg. Provizija prodajalcem na drobno se je zvišala pri prodaji soli za človeško hrano od 40 na 100 Kn za 100 kg, za živino pa od 20 na 40 Kn za 100 kg.

Slovaški sladkorni kartel

Sladkorna industrija na Slovaškem se bo na novo organizirala. Komisijske tvrdke, ki so dosedaj kupovale sladkor v tovarnah in ga nato prodajale veletrgovcem, bodo iz prodaje izključene, na njih mesto pa pridejo sladkorne tovarne same, ki bodo ustanovile sladkorni kartel. Ta bo prevzel vso prodajo sladkorja doma in za inozemstvo. Novi sladkorni kartel bo popolnoma nadomestil kartel, ki je bil l. 1939, razpuščen.

Mobilizacija vseh delovnih sil v Nemčiji

V kratkem bodo delovni uradi v Nemčiji pozvali vse ljudi, da se javijo na delovno dolžnost. Načeloma so po novi naredbi obvezni za delo ali vojsko vsi moški od 16. do 65. leta, vse ženske pa od 17. do 45. leta. Ni se pa treba javiti onim, ki so bili 1. jan. 1943 polno zaposleni, t. j. da so delali 48 ur tedensko ter podjetniki, ki zaposlujejo več kot 5 moči. Oproščeni so nove dolžnosti tudi vsi polno zaposleni ljudje v kmetijstvu, nadalje moški in ženske, ki so nameščeni v javnih službah, zdravniki ter nameščenci v podobnih poklicih. Ženske so oproščene prijave dolžnosti, če imajo 1 šolobveznega otroka ali najmanj 2 otroka, ki nimata še 14 let. Štejejo se samo otroci, ki živijo z materjo v skupnem gospodinjstvu. Nova naredba zadene predvsem one, ki niso polnozaposleni, nadalje vse male obrtnike ter vse proste poklice ter moške in ženske, ki ne izvršujejo svojega poklica in so v določeni starosti. Prijava se izvrši z izpolnitvijo posebnega formularja. Delovni urad nato ugotovi z upoštevanjem osebnih razmer in sposobnosti, v kakšni meri in kako naj zavezanec izvrši svojo dolžnost.

O novi civilni mobilizaciji piše tudi zadnji »Reich« in pravi, da pomeni ta slovo od idile. Z novo naredbo je storjen prvi korak za aktivno racionalizacijo za gospodinjstvo in potrošno gospodarstvo, ki naj vse v njih poklicih zaposlene nameščence bolje izkoristi po načelu, da se morajo vse pogrešljive delovne sile uporabiti za voj-

no gospodarstvo in druge važne namene. List računa, da bo z mobilizacijo žen na novo zaposlenih okoli 20 do 25% od 17 do 45 let starih žensk. Drugi vir za novo mobilizacijo bosta dali mali obrt in mala trgovina. Natančen pregled malih podjetij bo napravil konec idilam v malih podjetjih, ker je ta idila v vojnih časih neumestna. Od malih trgovin se bodo zlasti pregledala podjetja, ki imajo majhno prodajno sposobnost. Na deželi se bo pazilo na to, da ne bodo imeli potrošniki preveč daleč do trgovine. V večjih krajih bo pregled posebnih trgovin zelo natančen. Ravno tako pa se bo pregledalo, če nimajo velepodjetja preveč nameščencev in če je njih število v skladu z zmanjšanim blagovnim prometom. S socialnega stališča je namestitev nameščencev velepodjetij v posamezne trgovine bolj enostavna kakor pa namestitev starejših samostojnih trgovcev v druga podjetja. Vojna industrija pa kljub temu ne bo mogla pogrešati ljudi iz onih podjetij, ki nimajo zadostnega prometa.

Svoj komentar zaključuje Reich z besedami: Naša mesta bodo po izvedbi nove naredbe še bolj nudila sliko totalno poklicno delavnega prebivalstva. Iz tega nastanejo novi problemi glede odpiranja in zapiranja malih trgovin ter ustvaritve zadostnih možnosti za oskrbo izven doma. Rešitev teh vprašanj bo zaokrožila racionalizacijo v potrošnem in gospodinj-skem gospodarstvu.

Problemi madžarske industrije

V objavi Statističnega deželnega urada o madžarskih delniških družbah se prvič objavljajo podatki o udeležbi inozemskega kapitala v madžarskih delniških družbah. Inozemski kapital se posebno zanima za rudarska in topilniška podjetja, kjer se nahaja 30% nominalnega delniškega kapitala v inozemskih rokah. V industrijskih družbah znaša ta udeležba samo 20%, v trgovskih pa samo 16%. Ti podatki se nanašajo na leto 1940., ko še niso bili priključeni novi vzhodni kraji. Tri četrtine vsega premoženja madžarskih delniških družb so investirane v industrijska podjetja, pri čemer seveda kreditne družbe niso upoštevane. Te so imele 4211 milijonov premoženja, vse druge družbe pa 5777 milijonov pengö. Inozemske kapitalne naložbe v madžarski industriji se morejo torej ceniti na 8 do 900 milijonov pengö. Vseh industrijskih podjetij v trianonski Madžarski je bilo l. 1937. 3902, v povečani Madžarski pa l. 1941. 5379. Po kapitalu pa je bil donos priključenih krajev mnogo manjši. Naložbeni kapital je znašal v trianonski Madžarski l. 1937. 1987, l. 1941. 2265, v vsej novi Madžarski (s priključenimi kraji) pa 2641 milijonov pengö. Projezijska vrednost vseh izdelkov je znašala v trianonski Madžarski leta 1937. 2952, leta 1941. 4915 milijonov, v vsej Madžarski pa 5832 milijonov pengö.

Na novo priključeni kraji so bili manj industrializirani kot trianon-

ska Madžarska. Na sto kvadratnih kilometrov je padlo število industrijskih podjetij po priključitvi novih pokrajin od 4.4 na 3.1, število delavcev na 100.000 prebivalcev pa od 15.000 na 12.000. Priključeni kraji pa so bili primerno bolj opremljeni z motorno silo, da se je povprečno število konjskih sil na posamezno podjetje znižalo samo od 280 na 268. Projezijska rudarskih podjetij se kaže v močnem povečanju potrošnje, l. 1937. se je porabilo premoga 45.2 milijona stotov, l. 1941. pa 64.0 milijona stotov. Potrošnja premoga se je torej povečala za 40%, čeprav ni bilo v priključenih krajih nobenih pomembnejših premo-govnikov ter se je zato morala večja potrošnja kriti z večjo proizvo-dnjo starih premo-govnikov.

Z naraščajočim vplivom države na vodstvo gospodarstva se je močno pomnožilo upravno delo v fabričnih pisarnah, kot posledica od birokratizacije povzročene papirnate vojne. Za tekstilno industrijo se je izračunalo, da so morala podjetja v enem letu dati uradom pojasnila ali podatke v 307 primerih. Industrija je morala nastaviti 56.000 novih nameščencev s skupnim dohodkom 150 milijonov pengö, od katerih je najmanj ena desetina opravljala delo samo za urade. Denarni izdatki v ta namen so bili večji kakor pa je bil dohodek družbenega davka. Samo del teh nameščencev (približno 44.000) je dovršil kako trgovsko šolo, da

se torej ne more visoko ceniti njih kvaliteta.

Zato se tem laže razume, da je postal boj za najemanje kvalificiranih sil grda razvada v madžarskem gospodarskem življenju. Razsodišče budimpeštanske trgovinske in obrtne zbornice je pred kratkim to prevzemanje kvalificiranih moči označilo kot kršitev dobrih običajev. Članom zbornice se prepoveduje, da bi z višjimi mezdami in plačami izvajali delovne moči od drugih podjetij. Pogostno menjavanje službenih mest je eno najvažnejših vprašanj madžarske industrije. Po podatkih socialnih zavarovalnih zavodov se je registriralo v l. 1941. pri skupnem številu 1,070.000 vseh zavarovancev 4,496.000 odjav in 4 milijone 335.000 prijav. Iz tega sledi, da je vsak delavec menjal 4.5 krat svoje službeno mesto in torej dosegel v enem podjetju samo povprečno zaposlitev 2.7 meseca. Dejansko pa je fluktuacija delavcev še večja. To vprašanje povzroča industriji velike skrbi in pričakuje se ukrepi, ki bodo zavirali to močno menjavanje službenih mest. (Po »Südost-Echo«.)

Zakladni listi v bolgarskem plačilnem prometu

Na Bolgarskem so izdali lani dve emisiji zakladnih listov. Da bi se zagotovila večja poraba zakladnih listov, je bil sklenjen med finančnim ministrom in gospodarskim organizacijami dogovor, po katerem se vsaka vsota nad 200 tisoč levjev izplača na polovico v zakladnih listih. S temi zakladnimi listi se morejo vplačati tudi hranilne vloge, nadalje se morejo plačati davki, klinirski prenosni in druga nakazila. S tem so praktično zakladni listi izenačeni z bankovci.

Lesna statistika Hrvaške

Po podatkih »Statističnega vestnika« meri skupna gozdna površina Hrvaške 4,007.702 ha ali 39.7 odstotka vse državne površine. Od vseh gozdov je državnih 2,594.308 ha, samoupravne imajo 155.266 ha, zemljiške in agrarne zajednice 276.180 ha, verske ustanove 48.754 ha, razna društva in zadrage 42.054 ha, zasebniki pa 926.843 ha. Na ozemlju zagrebske občine je 806 ha gozdne površine ali 12.5 odstotka vse površine mesta Zagreba.

Denarstvo

Obrtna banka v likvidaciji poziva lastnike starih vlog, da dvignejo prvo akontacijo v višini 10%. Novim vlagateljem so njih vloge na razpolago pri blagajni Ljubljanske kreditne banke.

Hranilne vloge v nemških hranilnicah prenehanje naraščajo ter so že presegle vsoto 50 milijard mark. L. 1933. so narasle za 600 milijonov, naslednje leto za 1 milijardo, l. 1938. pa celo za dve milijardi. Še bolj so naraščale vloge v vojnem času ter so se zvišale l. 1941. za 10, lani pa celo za 13 milijard mark. V desetih letih so narasle vloge od 20 na 50 milijard mark.

Po izkazu Belgijske narodne banke se je obtok njenih bankovcev povečal lani od 48.2 na 67.7 milijarde frankov.

Banque de Paris et de Pays Bas je zvišala svojo delniško glavnicu od 450 na 675 milijonov frankov.

Francija je razpisala 14 milijardno posojilo francoske amortizacijske blagajne. Posojilo se bo porabilo za konverzijo starih dolgov in je bilo v celoti podpisano. Obrestna mera posojila je 3.5%.

barva, plesira in kemično snaki obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

TOVARNA JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova 3
Telefon št. 22-72.

Gospodarske vesti

Posebna hrvaška delegacija pride prihodnje dni v Sofijo, kjer se bo pogajala za sklenitev pogodbe o pravni pomoči med Hrvaško in Bolgarsko.

Splošni davek na poslovni promet je bil na Hrvaškem zvišan na 4%, stopnja luksuznega davka pa na 12 do 40 odstotkov.

Hrvaška kovnica, ki je bila pred kratkim ustanovljena, je bila vpisana v zagrebski trgovinski register. Predsednik upravnega sveta nove družbe je bančni ravnatelj Anton Bešlić.

Hrvaško gospodarsko ministrstvo je naročilo vsem vodstvom državnih in poldržavnih zemljišč, da bolj goje oljinate rastline. Najmanj 3 odstotke vsega zemljišča mora biti kultivirano s sončnicami.

V Osrednji zvezi hrvaških gospodarskih zadrug je sedaj videnjenih 3350 zadrug, ki imajo okoli 800.000 članov. Kreditnih zadrug je 1700, nabavljajnih pa 650.

Pri bratovskih skladiščih na Hrvaškem je sedaj zavarovanih 23.400 rudarjev in delavcev.

Na Hrvaškem je 872 poštinih uradov in pride ena pošta na 7600 prebivalcev. Vseh radijskih naročnikov je na Hrvaškem 52.118 in pride na en radijski aparat 128 prebivalcev. Brzojavk v notranjem prometu je bilo oddanih 1,336.000, v inozemstvu pa je bilo poslanih 141.000 brzojavk. Krajevnih telefonskih pogovorov je bilo 2.4, medkrajevnih pa 1.07 milijona.

Srbska centrala za tekstilno blago je odredila, da se mora plačati za vsako prošnjo uvoza ali izvoza tekstilnega blaga 1 odstotna taksa od vrednosti blaga.

Na Bolgarskem je bila razširjena obveznost civilne delovne službe tudi na arhitekte in tehnike.

Da bi se dvignila kmetijska proizvodnja, je Turčija ustanovila kmetijske zbornice.

Madžarska vlada je zvišala luksuzni davek od dosedanjih 5 do 30 odstotkov na 10 do 50 odstotkov. Poleg tega je bil seznam luksuznih predmetov razširjen. Zvišana je tudi bila trošarina na vino in žganje. Cene tobačnih izdelkov so bile zvišane za 26 do 63 odstotkov.

Mednarodna konferenca o kmetijskem kreditu je sklicana za 11. februar v Budimpešti. Konferenca se udeležijo zastopniki Italije, Nemčije, Madžarske, Bolgarske in Slovaške.

V Franciji bodo začeli plačevati posebne premije za večjo proizvodnjo celuloze. V ta namen se bo ustanovila posebna delniška družba, v kateri bodo zastopani glavni interesi.

Francija je dosedaj uvažala les za svinčnike iz Kalifornije. Ker je sedaj ta uvoz nemogoč, bo uporabljala za svinčnike les lipe in jelse.

Projezijska jamskega lesa je na Švedskem zelo padla, ker se oskrbuje samo domači trg, dočim se je izvoz jamskega lesa čisto ustavil.

V drugem polletju 1942 se je ustanovilo na Finskem 317 delniških družb z delniško glavnicu 325 milijonov finskih mark.

Egipt je pred vojno uvažal velike količine lesa, sedaj pa se je uvoz lesa popolnoma ustavil, ker niso privedla do uspeha egiptska prizadevanja, da bi se uvozil les iz Amerike. Za Egipt je to hudo udarec, ker je uvažal Egipt pred vojno iz skandinavskih dežel letno 350 tisoč kubikov lesa, iz drugih dežel pa okoli 320.000 kub. metrov lesa.

Angleški vojni stroški znašajo sedaj vsak dan 20 milijonov funtov.

Trgovinski register

Spremembe in dodatki:

»Intra«, družba z o. z. za proizvodnjo in razpečevanje gradbenih potrebščin, Trieste, podružnica v Ljubljani. Spremenila se je družbena pogodba. Družbo zastopajo odslej: za centralo v Trieste samostojno tvrdkin poslovodja D. Hrašovec Celestin, za podružnico v Ljubljani pa skupno po dva poslovodji oz. po en poslovodja s še enim eventualno postavljenim produristom.

Jos. Vodnika dediči, v Ljubljani. Obratni predmet: kisarna. Izbrise se dosedanja lastnica firme Foerster Vida, vpišeta pa se družbenika: Uratnik I. Edo, trgovec v Ljubljani in Machiedo Mirko, trgovec v Ljubljani. Obratni predmet odslej: kisarna, destilerija, trgovina z vinom in vinskimi izdelki. Družbenika zastopata družbo skupno.

F. HREHORIČ

Manufakturna veletrgovina na veliko

LJUBLJANA

Telefon 24-04

Telefon 24-04